

ייע האדם כמה גדול פחה של השון הרע. כי הגה כשהיינו במדבר כמה פעמים, קרנינו את פי ה' כעגל וכחאי גונא, ואפילו הכי לא נחתם גור דבם עליהם אלא על לשון הרע של מרגלים בלבד, וכדאיטא גונא, ופסוקי דתורה ונחמה ופסוקי דתורה ונחמה שמקלל האדם בפיו תמורה מן העושה מעשה, והרי המאנס את הבתולה גורם רק חמשים כסף, ואילו כמציאו שם רע נקטתו התורה מאה כסף על השם רע שהוציא, כדכתיבו: כי הוציא שם רע על כתולת ישראל, וגם הוא מחיב מלקות עבירה זה. כדכתיבו: ויסרו אותו ובעוין מה דאימא בפסחים דף ק"ג ב"ר"ע.

מקדש את האדם כשנפגש איתו ביום שבת, וזהו מקדש את האדם, אכל כגון אנו, שאנו חוטאים גדולים כעגל וכבשור חטאה, לא יכלה עבדנו אמות גדולות כאלו, ומה שנכתב הקדוש ברוך הוא לתת לנו את הארץ, הוא ודקא אם היינו וכאים בגדר צדיקים, היה מקדש מפנינו האויב, להקדש נתת לנו רשות להשמידם.

והנה כאשר ראו המרגלים, שהקים כווסחים על שתי הסעפים, כי יש מהם שנתקבלו דברי קלב באזניהם, הוציאו דבה על הארץ ואמרו: הארץ אשר עברנו בה לתור אותה, רצו לזרז: דדקנתו מאד וראינו שארצה רע מאד, ומקמת לבריות, ולא נשארו בה כי אם הגבורים הגדולים, ובגדר רכנו רמון, שכאשר תבואו לארץ, שהיא מקדשה מאד, כדת הדין שוקה בה, פי אינו דומה מי שאינו עושה רצון המלך חוץ לפלמין או בלשון שלו, ועל כן אינם יכולים להמקום בה כי אם צדיקים גמורים, ואי אפי' במהרה יר, על כן אינה כדאית לנו, וקום דראנו את הנפילים וגו', נהיה בעינינו כחגיבים, רצו לומר: ונסם לבבנו, יאף ארם, אם תבואו שמה, ימם לבבכם מפני הפחד ועמילא שמירה ופליינה הסוד גם כן מכאן כי שמירתו היא לצי גדר בשדונו של ר'אדם כן פירש.

ועתה כה העדה ונחיש רשיו פתחראות, וקענונו, כי באמת כל מה שהאדם תשוב יתרה, הוא מכיר את ערכו גדול יותר, וכמו שאנו אומרים בכל יום: הלא כל הגבורים כאין לפניך, ואנשי השם כלא הוה, וחקמים כבלי כרע, ונבונים כבלי השכל יתר, ועל כן הוא שפיל בעיניו ביותר, כמו שפצינו שאמר דוד: ואנכי חולעת ולא איש החיפה אדם יבזוי עמו, ולכן, כאשר הצינו לפנינו המרגלים שחזקו אינו חשוב בעיני ה' מצד רע בעשיהם יקשר צרפס, ואינם ראוים שיפעה להם גם להתגבר על ענקים כאלו, נתקבל הדבר מאד בעיניהם.

ועתה נבאר מה שנתבנו בתהלה, שמיין יצר הרע זה של מרגלים נמצא גם אצלנו הווא, דאם נבוא איש הישראלי ונאמר לו: אתה מאמין שיש שורר גדול לשקמי התורה וישב לה: תבוא אני מאמין באמונת שלמה, שיפה שצדק אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, ואם תאמר לו: אם כן, למה אתה מתרפה כלמנה המורה, ועל ידי זה בא ממילא רפיון גדול ליוסם המצוות? וישב לה: אמנו, אשרי מי שוקה ללמוד התורה וליקום מצוותיה, ויזכה כזה לענג גדול של חיי העולם הבא, אכל מי יוכל לזכות לזה, אם לא אנשים יחידים בעולם, כי לזה צריך להפקיר כל חובות הגוף, ולא יהיו חינו תשוביו אצלו כלה, וחינו שצריך לפרש מכל עניני העולם הלישב בבית המדרש יום לילה, ויהיו כל מחשבותיו הזכות בה ובתורה, ולהנהיגה כיו צריך להיות איש קדוש, איש כזה זוכה לגן עדן, אכל לא אנשים משויסם כמנוני.

אמנו באמת זוהי טענת מעקרה, לא חזקה חזקה לבעל הבית שילמד כל דיים וכן הליקה ויא יתעסק בעסק כללי, רק שיתעסק בעסק ויקבע עתים לתורה, אכן זה צוהה התורה, שיהיה העסק באמונה וכלו תרמית, כמו שאמרי חכמינו זכרונם לברכה ועבה לא, שישאלו לו לאדם: נשאת ונתת באמונה? כבעת עתים לתורה? וכן בכל המצוות, כאשר נתבונן היטב נמצא, שלא החמירה התורה כלל על האדם, וזהו מה דכתיב בספר: עמו מה עשיתי לה ומה הלאיתיה, ענה ביה ורק העקר צריך להנהיג שלא להיות, חס ושלום, מורד במלכו של עולם, וחינו שלא לבטל, חס ושלום, בידים מצוות עשה של תורה שלא ליקום, או לעבר בידים על הלאין שבתורה, אכל אם איננו מורה, בנדאי יזכה למעלה כאפן היותר נעלה.

וכאשר רואה היצר שפאפו זה לא יוכל לפתח האדם, מתחיל לפתוח בפנים אחרים, אמת, שהפחד בידו הוא מתרצה לאדם אם רק יקבע עתים לתורה, אכל זהו, שכאשר תביא לחשבון של מעלה לפני כסא הגבור, שם מדידקים מאד בענין למוד התורה, ונבא נבא בענין קיום המצוות, אם היה בלגן וכלי שאם פניה בעולם וגם אפן הלמוד, אם המסקת באכצע בדברי שיחה בטלה, וכחאי גונא שאלות חזקות ואתה ידעת שאלהי השמים הוא אלהים אמת, ינו יוכל לינות בידו, כי אם צדיקים גמורים, הנה בכל טעויה אלה בא היצר הרע על האדם כדי לקאשו ילדסאיו, שיהיה מתרשיל מעבודת ה' ותקרה, והנה, אם שבאמת כל אלו הטענות הן צידמות, אכל היצר הרע שפסוק לאדם שהקדוש ברוך הוא, שהוא אוהב חסד ורועה לזכות ברוחיו, כרא בשביל זה החטונה, שהיא קודם לעולם, ועל כן, אם מצא את עצמו ששקע המצוה או זכיר התורה שלא פהגו כל כך, צריך חכח להתחרם על זה ולקבל על להבא להתנתן כהגן.

1

ועתה נבאר מעט את ענין המרגלים, ולכאורה יפלא מאד, מהו הסבה שהטעיקר איתם לירד מלאים כל כך, והטעו את כלל ישראל ויותר כנה, שאף הסנהדרין קעו כזה, כדכתיבו: ותשא כל העדה וימתו את קולם וגו': ופרש רש"י סנהדרות, ויותר מזה, שאמר: כי חזק הוא ממנו, ופרשו חכמינו זכרונם לברכה, שכביכול אינו יכול להוציא כליי משם, ואיך אברו שטיח כן.

אכן, כאשר נתבונן היטב נמצא, ישכל זה הטעות של מרגלים, נמצא גם אצלנו מי יצר הרע זה, ונסביר זה הענין בסוף דברינו, אך מתחלה נבאר איות המרגלים, שהלכו לרגל הארץ, כי משה רבנו עזי השלים, אמרו: וראים את הארץ מה היא: ופרש רש"י: יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חקשים, יש עגלות איכלוסין וכו', ומה הארץ, שמנה היא אם רזה וגו', ולקמתם בפני הארץ, כי הארץ שאנו רואין פחותה גדולים וטובים היא מעלה גדולה, וכן כשאנו רואין שהיא מגדלת גבורים ונבונה קומה, וכן עצמה רב הוא, סימן שאיך טוב מאד, אכל כל זה הוא למי שמאמין בדברי ה', שהבטיח לתת לנו את הארץ, ובדאי לא אדם הוא להחכם אכל מי שבמסקם בעקר הענין ומחיל להסמק ולהחשב שלנצח גבורי כח כאילו ועם רב קוה צריך לזה זכות גדולה מאד, שהיו הכל בגדר צדיקים וקדושים, ואין לנו אנשים כאלו, כה מה שהוא רואה יותר במדינה שאנשיה רבים מאד וגבורים ונבונה קומה, שצריך לתת להם מנה לזכותה, הוא הכל חסרון אצלנו, וקל לנו על ידי זה.

והנה נחזק, שידר היצר להתפחד בתחבולותיו, ולכך הוא יושב על שני מפתחי לבו, היינו למעשים הוא מפיל צלות בלב האדם לחשב בנפשו שהוא מיראי ה' ואפשר אף מאוקיני, וכשהוא מתכוון באדם שרוצה להתמוס באיזה ענין לכבוד ה' ותקרה כדור האוהב הנאמן, היא מפיל עצבות בלב האדם, וחושב שזו המצוה או הענין אין נאות לו, ורק לקחשים אשר כארץ הוא, אכל לא לקטנים כמנה, ומוריד ברעיוני מעלות מנגות אשר עשה בימי קדם, ואף שכמה פעמים התקיים והתמרמה על זה דבר זה משכחה, והוא אינו מכיר רק בגדר שפאות לו לענין לשימתו, כדי להקטנו ולהשפילו בדעתו, שלא חזרה לו שום חשונה למצוה הריא.

ומה כאן, כשאנו לרגל הארץ התגבר היצר עליהם לומר לצעזע עם כזה וגבורים כאלו, צריך לזה זכות גדולה ונכבדה, אכל לא אנשים כמנוני שזה מדידום עשינו העגל, וגם כשר חטאה, והגם שכך עשו השוקה וקבו הרבה בתי בדאחא ובפרסי דרפי אליעזר, שכלים האחרון של הארבעים יוב שעלה משה לקר, שקיו יודעים שלמחר ירד מן ההר, לנו במעלת כל ישראל, והלכו לקח לקבל פניו ברחמי וקבו הרבה בתי, ונתבשר להם שהקדוש ברוך הוא מתל להם, ונדבק זה להם למחוקה לדורות, וקוה אמרו: כאנו אל הארץ אשר שלחננו, וגם זכת חלב ודבש היא, וזה מורה, אפס כי עו העם הישב בארץ וגו', וגם ילד הפנס ראינו עם, עמלק יושב בארץ הנגב, וכאמר, וצריך לזה זכות משה רבנו עזי השלום, כמי שקרה מכבר וכאמר: מי ידע שיחה עד אז, כי היה להם גלוי דעת מנבואת אלדד ומידד, ומלכד זה, והחתי והיבויס וגו', וכאמר שלנצח כלם קדם שנבוא לארץ ישראל צריך גם כן לזה זכות גדולה, ובפרס לבוא אל העם בארץ ישראל ולהנהיג שם עליהם.

וזהם כלם את העם אל משה, וכפרוש רש"י שהשתיקם, שאמר: וי כי בלכד שרד לנו בן עמקם, והלא הרע לנו את הנם והוריד לנו את הנם יכזב וכו', וכו' אלו בא הפדוש ברוך הוא עמנו בידו, לא היה נקדע לנו הים ולא היריד הקו, כי גם כזה הוה שלא כדארי, כמו דכתיב: וימר על ים בים סוה: וכן על הים היה מתחרד תכונה, וכן על איותו קעת עד קעת וכו' משאר משה רבנו עזי השלום, אחר כך סוף לא עזי השם הוה כגורל הסוד, וכאשר יאמרו: למה הוה ממערים ועד הנה, ואף קעת ילה נעלה לארץ וישראל כמו שאמר משה ירשנו אותה כאשר נבוא עם.

והאנשים אשר עליו עמו אמרו: לא יוכל לעלות אל העם ורובו אפלו לעיניהם לא נסכה כמו שאמרנו מתחלה: עמלק יושב בארץ הנגב והחתי יבויס זה סוף הוא

27/2013 (2)

הדבר * ולמה אסר להם בענין הארץ הטובה הוא אם רעה * אחר שנאמר לו מחלה שזיא טובה ירבה * וצונו מה עשו המרגלים כי משה אסר להם וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה ההולך הוא הרפה המעט הוא אם רב * ואסר להם בערים המבוצרות אם במבצרות * ועל כל פנים היו צריכין לתשובו על מה שצוה אותם ומה ששעם * ומה חטאתם בשאמרו לי אסר כי עו העם והערים מבוצרות גדולות * וכן על בנת ששעונו לי שער שלח אתם * ואל תחזיבו כי היה ששעם בדבר * ארץ ארצה יושבית * בלבה כי טרם יואמרו להם כן היה מליצה * כיום עתה וכן כתוב אחינו הכסי את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו וגו' * וכאן כתוב לנפול בחרם ויטו ויטפנו ויהי לפני * והנה משה רבינו אסר לבניהם כדברים האלה והפליג להם בחיוב העם וימנעם צרהם ובה העניקים יותר מאד במה שאמרו המרגלים לאביהם כדברים שסע ישראל אלה עיבדו האים את הירידו לבה לרשת גוים גדולים ועצומים ממך ערים גדולות ומבוצרות משמם עם גדול ורם בני ענקים אשר אתה ידעת ואתה שמעת כי ותיצב לפני בני ענק * ואם היה משה המרגלים וחטאתם בהם למה יניא את לב בניהם * כהנא המרגלים את לב אבותם וצונו בה * עם המשה רבינו בשלוחת הנא * אם הארץ טובה והעם רפה הרי טוב * ואם רעה או יהעם חזק סביר הוא שיחזיקם ויבצורם * אסר ריבם וצונו בזה כי ישראל אסרו בחרם בני המאום והלחם בארץ נכריה ששולחים לפניהם אנשים לדעת הדרכים וישיא הערים ויבטחו ויבטחו בראש הצבא להגורית לפניהם הדרכים בענין שנאמר הלאנו נא את משה העיר * וישתנו להם עצה באי זו עיר ילחמו תחלה וימאזה עד יהיה נוח לכבוש את הארץ * ובה אכירי שפירוש הישיבו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה * מה זאת הערים וגו' * כדברי הערים אשר נבא אליהן תחילה וישעם נבא בכל הארץ וכן עצה הגונה בכל כוונתי ארצות * וכן עשה עוד משה עצמו שנאמר וישלח משה לרגל את יצחק * וכן והואשע בן ינו שנים אנשים מרגלים * ועל כן היה טוב בעיני משה * כי המשוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס * אבל צוה במלחמתם להחליץ ולהשבר ולהאויב * כאשר בא המשוב במלחמת הצו * שהיתה על פי השם ובמקומות רבים * או נמלך משה בטמינה ונתן לו השם רשות ואמר לו שלח לך אנשים ויחזרו את ארץ כנען וידעוה ויגידו לכם * ועל פיהם תחליצו בענין הכבוש * והנה משה אסר להם על זה בנגב * וטעמו על זה הדבר בנגב שידעו את העם היושב בארץ הנגב * מפאת הרוח אשר ישראל עם החזק הוא ויבצורו בעיניהם להשתמר מאד ולהחליץ וכן העדים אם הם בצורת שיטתו בהו ויצטרפו לנגות דוק ויפליחו או ירבוהו מצד אחר * ואמר עוד שידעו בארץ עצמה הטובה היא אם רעה כי אם היא רעה יבטחו תחלה בן המקומות האחרים כי הם היו הויים הר האמורי מצד חסרון כי גם הייסע לא כבשו את כולם וזה טעם ימא הארץ אשר הוא יושב בה * על העם היושב בנגב * ויהיו כי משה בעבור שידע * כי הוא שפנה וטובה כמו שנאמר לו אל ארץ טובה וירבה ואי * בעיני כן אשר להם שיתנו לב

11

16

21

26

31

46

לדעת בן ברו שייצו העם ויבטחו ויהלופי בה הערים עם בשמחה ולכך אסר להם והתחזקתם ילקחתם מפני הארץ * כהו שיראי בעיניהם בשבט הארץ * וכן הידוע כי אין מצרים רחוק מאד מהבדון רק מהלך שבועת ימים * וארץ כנען כעשה בתחומה טרם למצרים * ואי אפשר שלא ידעו החרים במצרים * ענין ארץ כנען הטובה היא אם רעה * אבל כוונתו של משה לדעת את הדרך אשר יעלה בה זאת הערים אשר יבכוש תחלה כאשר פירשתי * ואמנם היה ישראל במצרים עבדים בעבדות סדך לא ידעו ולא יבטחו * על כן רצה משה שיגידו להם כל עניני הארץ לשפחה במעלותיה כי ידעו היה בהם והנרצח בענין בלשון הכתוב כי לא נמלך משה בטמינה * אבל טעם שלח לך כי הסמימו לשלוח מרגלים * והיה במנהג שישלחו בן אנשים מרגלים הרש לאמר * ושישלחו מקצתם * השם הוודע עמדות צונו שישלח איש ארץ איש אחד בכל מטה ישראל וישתחו וישיאם שפחה * כי הפך השם שיהיו שוים בעיני * כל הגדולים אלה וזכרו וישבו אל ה' * ואם אין שתחיה הגונית שיה בכל העם היה טעם על פי ה' * שיהו במצות דשם נשיאים וראשי בני ישראל * והנראה אלו לפי ששט הכתוב כי לא הוכיח דשם למשה שאלהם ישאלו לשלוח מרגלים ולא הסכמת * משה עמאם * שאלו היה בן היה הכתוב מספר כנאן ויבדו * בני ישראל אל משה ויאמרו נשלחה אנשים לפנינו ונרא וישט הדבר בעיני משה * ואתם היה כיתם ידבר ה' אל משה לאמר שלח לך אנשים כאשר דברו אליך איש אחד * אבל הנה לענין כך ששאלו * וישראל השלוחים וישט הדבר בעיני משה * ואתה כן בא הדבור אל משה כשאר הדברות ואמר לו שם שלח לך אנשים ויה טעם ויבדו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל * כי הוא מדבר בענין הרש לא טיפס כי כלה * ויהו כל בני ה' הפך למען בלשון * שמתוה השלוחות במצותו ושתחיה * בכל שבטיהם ובמדינותה למען יבטחו * וכן נראה עוד שהם שאלו משה נשלחה אנשים לפנינו ויחפדו לנו את הארץ * והוא הפיט בדרכים ובניעון המבוס מלפני הבר איש * ויה טעם לפוננו שלפני הם אחרים על הדבר בלשון וארו

41

46

51

56

2

היה לשמוע: ידעתי כי נתן ה' לכם
הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נב
כל יושבי הארץ מפניכם, וממילא היה
ממנה ורק ממנה אפשר היה לדעת
את מהלך הרוחות בכל הארץ. עוד
שסרו אליה מפני שהיא ובית אביה
נכרים בארץ (כמבא ברד"ק יהושע
ולפיכך היתה מותרת אחרי שנתגיד
ליהושע, שלא עלי נאמר, לא תתח
בסי), וחשבו ויצדק, שלא תמסר אות
למלך, אדרבה תצנן אותם, וכן היה.

הוציאו קול, שראו אנשים מביי באו
לחפר את הארץ, ולא הזכירו את המקום.
 שראו אותם עם (מפני הבושה) ובהיך כד
 הספיקה רחב להצפין אותם. ורק המלך
בעצמו החליט, שבואי באו לבית רחב
 (מפני הטעמים הנ"ל): וישלח מלך יריחו
אל רחב לאמר הוציאו האנשים הבאים
אליך אשר באו לביתך. וזה ע"פ השערה
 ולפיכך הכפיל לומר: אשר באו לביתך.
 היינו שמסתמא באו לביתה. עוד אל
 שנצטו המרגלים: לכו ראו את הארץ

710

דרשו, שרחב היתה זונה ממש וזנתה כל
 מ' שנה שהי' ישראל במדבר וכשנכנסו
 ב"ו לארץ נתגיירה (זכחים קט"ז) וממילא
 צריך להבין, למה באו דוקא אל בית אשה
 זונה ולא חששו לחשוך ויזיל שעשו זאת
 מפני הסכנה שלו היו נכנסים לבית אחר,
 היו תוכה חובשים אותם ומוסרים למלכות.
 בחסודים בריגול, ואולי היו הורגים אותם
 על אחר במשפט, ליונטי, משפט העם.
 לפיכך נכנסו לבית אשה זונה, שכל הנכנס
 לשם מתבייש מחברו ומתירא, שמה יודע
 לרבים, שכןם לבית הבשת, ולפיכך לא
 ירגישו בהם, אם גם הם יחששו ויסתלקו
 לקרן זוית ויתלו, שזה מפני הבושה, ולא
 עוד אלא שהרואים אותם עם ויחשדו אותם
 כמרגלים, לא ימהרו לפרסם זאת ברבים
 ולא ילכו להגיד למלך, כן יתגלה קלונם
ברבים (יס"ח), שהכוננים היו עושים
 תועבות לעיני כל ולא יתבששו אין הדבר
 כן שהיו פירשיו שם, שלפיכך היתה
 ביהם בחימה וחלון פתוח לחוץ לחומה,
 שהיו מאפסים עליון אליה בחבלים ורך
 החלון יוורדים, ובקשה מאת ה', שימחול
 לה זאת בזכות שהורידה את המרגלים
 בחבל ויחלון, הרי שהי' גם אז מתביישים

שהוא מן הפלונים, וזה לפי פאקרים (מזה)
 כ"ג ב' מהשקפה חלה בקל כינו צדעין ו
 בפני שהתבלה דיקה לים, וקם דיקה לרקיע,
 ורקיע דיקה לכא הפגור, שזאמר, וזראו את
 אליה וקראל וגומ' (ס"ח פ"ד), ואיבר, כקראה
 אבן ספיר דמות כסא (יחזקאל א"ב), ופחה כסא
 הפגור - מקום שנקשרת הצדקים גטוות קם;
 וספני כן אמרו, שפורכין חוט התבלת על הלכו
 שהנפש היא הפליונה, והגוף - החמיה ואמרו
 שעושין מפני צבע קריבית או שלש עשרה -
 לרפי רקיעים ומאודים שביניהם, וכמו שאמרו
 (מנהיג ל"א): קנא: פוחת - לא יפחת בשבע,
 ונמוקיף - לא יוסיף על שלש עשרה; לא יפחת
 בשבע - כנגד שבועה רקיעים: לא יוסיף על
 שלש עשרה - כנגד שבועה רקיעים וששה
 אוריים ביניהם.

ש"ס הטענה: קלה בכהוב, שהיא לפני נזכר
 כל בעות ששם תמיד; ואין דקר בעולם יידי
 טוב לזקרון, כמו נושא חומם ארזיו קבוע בספרו
 אשר נכסה בו קביו, ושינוי קביו עליו קלימיו;
 וזהו שזאמר בו בכתוב, וזכרם את קל-כיצת
 וזי, ואפרו וזכרם לקרעתו; כי מלה ציצית
 תרבו לתרויג ציצית עם צדוף שמנה חוטי
 שפציצית ומשפת קשרין שבו, ועוד אימר לי
 לבי שיש בו רמז וזקרון, שזופו של אדם נקשו -
 הפל לשם פרזו הוא, כי פלגן - רמז לגוף שהיא
 מן הארץ שנקראת מן השלג שהוא קרו, כדאמרו
 (= כ"ו ע"ג) עקרון רבי אליעזר (י"ג) הארץ
 מתיכן נקראת; משלג שפסת כסא הפגור וזכרון -
 רמז אל הגוף כענין אפרם; כי תחלת קריאת
 הגוף - הוא קצין חוטינו, וכמו שאמרו זכרונם
 לברכה פרק המפלת" (י"ב פ"ג) אמר רב עמרם:
 קנא: שמי ורכותיו - קצין חוטינו של והריתו
 שמי ורועותיו - קצין חוטינו של והריתו;
 ותחלת אשר עליו קצין רקיעים - ירמז לנפש

711 א"כ

א אף על פי שאין אדם חייב לקנות טלית כח
 ארבע כנפות כדי שיתחייב בציצית אלא דוקא אם
 רוצה להתכסות בטלית בת ארבע כנפות חייב
 להטיל בה ציצית מכל מקום טוב ונכון להגות בל אדם והיר וזרז במצות ציצית
שיחיה לו כן כגר קטן מצוייץ שילבש אותו כל היום כי עיקר מצותה על זכירת
המצוה ובכל שעה ובכל רגע צריך לכוך דוגמא לדבר באדם המזהיר לחבירו
על ענין אחר שקושר קשר באזונו כדי שיוזכרו, ועל כן יש בה חמשה קשרים
כנגד חמשה חומשי תורה וארבע כנפים שבכל צד שיפנה יזכור, וגדול עונש
המבטל עתה ממה שהיך עונשו בזמן שהיה חבילה מצויה שאז לא היתה מצויה
כל כך ולא היה כל אדם יכול לחזור עליה מה שאין כן עתה, ואפילו מי שאינו
יכול להתעטף כל היום (ב) צריך לזוהר בו בשעת תפלה זו:

712

4

אותו ואינו זוכר כל מצות ה'. לזה אמר והיה לכם לעיצות זכור.
 אמר הוא יתברך הנה ידעתי שתאמרו לי, הננו ועשינו ציצית, על
 ארבע כנפות כסותנו. אך מה נעשה כי נראה הציצית ולא יעלה על
 לבנו זכרון כל מצות ה'. על כן, עליכם לדעת. אילו בעשותכם
 הציצית תכווננו, יהיה לכם סימן להציץ כי לזכור כל המצות, אז
 כאשר תראו אותו תזכרו אותם. כאשר הקישר חוט באצבעו לזכור
 להביט בו דבר פלוני.

9
 זכרון
 תורה

אך אם תעשו הציצית מצות אנשים מלומדה, שלא בכוננת הציץ
 בו לזכור, אז ודאי כי כאשר וראיתם אותו לא תזכרו מצות ה'.

וזהו אמרו והיה לכם לעיצות, לומר כאשר יהיה לכם לעיצות
 שהוא כדי להציץ בו לזכור, אז כאשר וראיתם אותו הזכרתם את כל
 מצות ה'. מה שאין כן אם לא יהיה לכם לעיצות, שלא יהיה לכם
 להציץ בו לזכור, כי אז איך יהיה לכם למוזכרת.

והיה לכם לעיצות וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'
 ועשיתם אותם וגו' וכו' לט.

במדרש אמרנו (בבבא מציעא) משל לאחד שהיה מושלך לתוך המים, הושיט
 הקברניט את החבל, ואמר לו תפיש חבל זה בידך ואל תניחהו, שאם
 תניחהו אין לך חיים. אף כך א"ל הקב"ה לישראל, כל זמן שאתם
 מודבקים במצוות, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום'
 (דברים ה. ד.), וכן הוא אומר 'החזק במוסר אל תרף נצרה כי היא
 חייך' (משלי ה. יט.), והייתם קדושים, בזמן שאתם עושים את המצוות.
 אתם מקדושים ואימתכם מוטלת על האומות. עכ"ל המדרש. כן
 הקב"ה נתן לנו עוגן הצלה שלא נטבע במים הודוניים של תאוות
 העוה"ז, ע"י שנחזק בציצית שהיא רימזת על תורה המצוות, וע"י
 נוכל לקיים 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחורי עיניכם', ראה בספר
 החינוך שמבאר כל הכתוב כולל את כל עניני תאוות העוה"ז, ונוכה
 להיות קדושים.

10
 ק"ע

השפת אמת מביא (סוף תרל"א) כי הה"ק תהו"ב היה רגיל לומר
 את מאמר המדרש הזה, והסביר כי כמו שהנפיל למים יוכל להונצל
 ע"י החבל, רק אם ידע ושאחזיקו ונתנת לו חיים, וברגע שיעזוב
 את החבל יטבע. כן התורה הקדושה והמצוות יכולים להעלות את
 האדם מבאר שחת ולהצילו מלטבוע במעולות עוה"ז רק אם ידע
 כי הם חיינו ואורך ימינו ולולי התורה אין לו חיים, אז מתקיים
 בו 'עץ חיים הוא למחזיקים בהו' (צ"ל קול שמחה כע"ז), שלא די
 לתפוס בחבל, צריך לידע שאם נית את החבל אין לו חיים, יצונו לזכור מאד
 שאחזיקו בחבל הוא חיים שאם יסוה מדעתו ולא יתפוס בחבל בחזק יטבע
 במים עוה"ז.

5